

haja vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

Čena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 16, 1938, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 8. DECEMBRA (DEC. 8), 1938

Subscription \$4.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 240

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Francija in Nemčija proslavljata sklenitev protivojnega pakta

Diplomatje trdijo, da je pakt odpravil tradicionalno sovraštvo med državama. Francija in Nemčija se odpovedali vojni kot sredstvu poravnave bodočih konfliktov. Hitler zagotovil Mussoliniju, da pakt ni naperjen proti Italiji. Daladier porazil levičarsko opozicijo

Pariz, 7. dec. — Francoski in nemški državniiki so sinoči proslavili podpis prijateljskega pakta na banketu, ki se je vršil v francoskega zunanjega ministra. Joachim von Ribbentrop, Hitlerjev zunanji minister, je podpisal pakt v imenu Nemčije, bil časten gost.

Formalne proslave, ki so sledile pokopu tradicionalnega sovražstva med Francijo in Nemčijo, niso bile bolj impozantne, če ne jih udeležili vsi člani francoskega kabineta. Diplomatični svet je, da so pri takih priložnostih navzoči vsi ministri, toda danes je nepojasnjenega vzroka, da je mnogo manjkalo. Med ministri, ki se niso udeležili banketa, sta bila prosvetni minister Raymond Zay in kolonialni minister Georges Mandel; oba ministra sta bila po banketu v Berlinu, da se bosta Zay in Mandel danes sestala z Ribbentropom v palači nemškega pokopu v Parizu.

Pakt med drugim priznava obstoj sedanje meje med Francijo in Nemčijo. Dalje določa medsebojna posvetovanja pri reševanju potežkih in odpravo vojnih sredstev poravnave konfliktov. Pakt, ki ima končati zgoščeno trenje med Francijo in Nemčijo, stopi kmalu v veljavo. Ribbentrop in francoski zunanji minister sta podpisala pakt v isti sobi, kjer je bila pred leti podpisana Kelloggova protivojna pogodba. Pakt je sledila diskusija, karne detalji pa niso bili objavljeni.

Hitlerjev minister je po podpisu pakta slovesno izjavil, da je odpravil tradicionalne predsodečke med Nemčijo in Francijo. Pariz, 7. dec. — Vladni krogi in nacistični tisk naglašajo, da je nemško-francoski prijateljski protivojni pakt ni naperjen proti Italiji, zaveznici Nemčije. Na Berlin-Rim ni bila omembejati Nemčija hoče odbrati prijateljsko zvezo z Italijo. Nemški list Tagblatt piše, da pakt postavlja nov ogelni kamen v strukturi nove Evrope dva tisoč let po pomirjenju, ki se je zgodilo v Monakovem.

Kakor vse kaže, je Hitler po banketu revidiral svoje stališče o Franciji, o kateri je zapisal v svoji knjigi "Moja borba", da je Francija bila in ostala smrtna sovražnica nemškega naroda.

Pariz, 7. dec. — Daladierjeva vlada je porazila komunistično opozicijo v prvi parlamentarni borbi glede njene odločitve zatiranja stavbeničnega gibanja. Finančni odvetniki državne zbornice je imenoval premijerjevo taktiko zatiranja stavk z oborožitvijo. Zaupnica premijerju pomagal, da bo imel na večino poslancev na svoji strani, ko se parlament sestane v svojem zakonodajnem četrtku.

Proslavitev mladim
parjev v Chicagu

Chicago, 7. dec. — Stiri tolpe mladih zločincev, med katerimi je najstarejši star 22 let in najmlajši 16 let, so bile večer razpustili. Če je policija aretirala 13 mladih, ki so jih razpustili, so jih mladi razpustili v zadnjih mesecih, ki so jih po aretaciji bilo pojasnjenih po aretaciji.

Naciji kažejo na židovsko zaroto

Ljubica rumunskega
kralja odgovorna
za umor fašistov

Berlin, 7. dec. — Der Angriff, glasilce Goebbelsa, ministra nacistične propagande, namiguje, da je Magda Lupescu, židinja in ljubica rumunskega kralja Karola, odgovorna za protifašistično gonjo v Rumuniji. Ona je odredila umore Corneliu Codreanu, voditelja Želene garde, fašistične organizacije, in trinajstih njegovih pristašev. Vse te je rumunska policija ustrelila na poti iz ječe v Bukarešto. Uradno pojasnilo je bilo, da je policija pričela streljati, ko so jetniki skušali pobegniti.

Napad v nacističnem listu na kraljevo ljubico je bil objavljen po dveh tednih, odkar je Karol obiskal Nemčijo kot Hitlerjev gost. V Berlinu je prišel iz Londona, kjer je imel sestanek s premierjem Chamberlainom in drugimi angleškimi ministri.

Odgovornost za začasni poraz prijateljev Nemčije v Rumuniji pripisujejo naciji Karolovi ljubici in židom. Hitler hoče skleniti sporazum z Rumunijo, ker ima ta olje in druge stvari, katere Nemčija potrebuje. Ako ne bo Nemčija dobila teh stvari, bo zagazila v nove potežkoče.

Nacistične avtoritete so večer naznanile likvidacijo Mendelssohn & Co., ene izmed najstarejših nemških bank. Štirje židovski direktorji te banke so bili že prej odstavljani. Kar je ostalo od tega finančnega zavoda, bo prevzela Nemška državna banka. Uradno glasilce nemških zoboizvajalnikov zahteva izločitev vseh židov iz zobozdravniškega poklica. V Goettingenu je bila uveljavljena odredba, ki prepoveduje židom vožnjo na mestnih avtobusih.

Hitler bi rad razbil konferenco

Naciji aktivni
v Južni Ameriki

Lima, Peru, 7. dec. — Privetni sestanki, na katerih so reprezentantje Nemčije pokazali posebno aktivnost, so podprli domnevo, da bodo imeli delegatje Združenih držav težko delo na vseameriški konferenci, ki se prične v petek v tem mestu.

Več reprezentantov nemškega ministra nacistične propagande je prišlo v Lima in drugi so na poti. Povsod so aktivni, zlasti pa med delegati latinskih držav, da jih prepričajo, da je totalitarni sistem boljši sistem kot demokracija.

Njihov argument je, da države latinske Amerike morajo imeti močnejše vladne sisteme kot demokracije, da bodo lahko zatirale pogoste politične revolte. Može, ki znajo vladati z močjo, so potrebni. Vse kaže, da bodo imeli delegatje Združenih držav opraviti z opozicijo v agitaciji, katere geslo je: "Amerika za Američane."

Domače vesti

Vollina zmaga rojaka

L'Anse, Mich. — Peter J. Martinec, tajnik društva 763 SNPJ, je pri volitvah v novembu kandidiral na demokratski listi za registrarja zemljiških listin (register of deeds) in bil je izvoljen z večino dveh glasov; prejel je 2081 glasov, njegov nasprotnik Octave Sciotte pa 2079. Nasprotnik je pa zahteval ponovno štetje glasov, ki je bilo končano pred nekaj dnevi in rezultat je, da ima Martinec tri glasove večine, nakar je bil uradno razglašen za izvoljenega. Njegov urad je zelo važen in rojaki v tem kraju so ga precej pomagali pri volilni agitaciji.

Naši bolniki v Duluthu

Duluth, Minn. — V duluthskih bolnišnicah je več naših rojakov in članov SNPJ. Zadržani so bili ponovno operirani Fr. Sever, dalje je bil operiran Stanley Boben; oba sta člana društva 205 SNPJ. Nadalje je bil tu operiran Jos. Janežič iz Elyja, tudi član SNPJ.

Novice iz Kansasa

Yale, Kans. — Pred nekaj dnevi so prejeli državljanski papir sledeči rojaki: John Sodnik, Andrej Cuder in Joe Pihler, vsi člani društva št. 9 SNPJ. — Frances Firm iz Frontenaca, o kateri smrti smo poročali 6. t. m., je bila rojena v Preserjih pri Vrhniki in njen pogreb je bil v oskrbi slovenske pogrebne zadruge.

Nov grob v starem kraju

Fairport Harbor, O. — Josephine Zajc in Louis Grželj, člana društva 355 SNPJ, sta prejela žalostno vest, da je v Gorenjah pri Postojni umrla njuna mati Jožefa Grželj v starosti 73 let. V Ameriki zapušta dva, v stari domovini pa še dva sinova in tri hčere.

Clevelandске vesti

Cleveland. — Dne 5. t. m. je umrla Ana Špiler, stara 54 let in rojena v Železnikih pri Dobrinčah na Dolenjskem. Bila je članica društva 142 SNPJ in tu zapušta moža, dva sinova, dva brata in sestro. — Dalje je umrla Mary Trdan, roj. Mihelič, doma iz Zamosteca pri Sodražici na Dolenjskem. V Ameriki je živela 33 let in tu zapušta dva sinova in tri hčere. — V sosednjem Warrenu je 4. dec. nek. Nik Babič, star 54 let, ubil s sekuro svojo 54-letno ženo Barbaro, nakar je šel k svojem sosedu Danu Grossu, 55-letnemu farmarju in ga z britvijo razrezal do smrti, češ da je bil on kriv prepira v družini, ker ga je spravil od dela pri WPA. Kmalu potem je bil aretiran in odveden v zapore. V Babičevi družini je bil večer prepri in enkrat je bil Babič že zaprt dve leti, ko je ženo tako poškodoval, da so ji morali odrezati nogo. Dali je Babič Slovenec ali Hrvat, še ni dognano.

Popravek

Livingston, Ill. — V poročilu z dne 30. nov. o smrti Jerneja Mestovskega je bila pomota v imenu. Pokojnik se je pisal Jernej Vertovšek.

Vesti iz Pennsylvanije

Pittsburgh, Pa. — Dne 3. dec. je bil tukaj nekakšen slovenski kongres proti fašizmu, na katerem je bilo 347 delegatov in med temi so bili tudi štirje Slovenci, in sicer Anton Horvat iz Fr. Starman, ki sta zastopala društvo št. 118 SNPJ ter Geo. Vitkovič in John Jergel za pevski zbor Prešeren. Tukajšnji slov. komunistični list je poročal, da bo zastopano tudi neko društvo KSKJ, toda podrobnih informacij o tem nimamo. Slovenski in hrvaški komunisti so za ta zbor pridno agitirali. — V McKeesportu, Pa., so se 2. dni John Benvin, Johnny P. Benvin in Peter Benvin, člani SNPJ, vrnili iz lova s tremi debelimi arnami.

Mehiški državljani obtoženi v Texasu

Obtožnica jim očita
kršenje nevtralnosti

Brownsville, Tex., 7. dec. — Federalna vlada je večer obtožila mehiškega generala Roberta Fierro, bivšega načelnika mehiške letalske sile, šest drugih mehiških državljanov, dva Američana in neko mehiško letalsko kompanijo kršenja nevtralnostnega zakona, ki ga je kongres sprejel l. 1935. Kot soudeležence v zaroti, ki pa ni obtožena, je omenjen Felix Ordaz, španski poslanik v Mehiko.

Dalje je omenjen kot sozarotnik Jose Melendreras-Sierra, vojaški ataše v španskem poslanstvu v Mehiko. V obtožnici je rečeno, da je bilo 19 letal transportiranih iz Amerike v Mehiko in od tam v lojalistično Španijo. Nadaljnji enajst letal je bilo poslanih iz Texasa in Californije v Mehiko. Obtoženci so:

General Fierro, polkovnik Rafael Monroe, general Alfredo Alvarez, polkovnik Gustavo Leon, Fritz Bieler iz Californije in Cloyd P. Clevenger iz New Yorka, ameriška letalca; Sixto del Rio, Carlos Paine in Jose Aspe Suinaga. Slednji je upravitelj Cia de Transportes Aereos Pacifico, mehiške letalske družbe.

To je že druga obtožnica federalne veleporote v južnem distriktu Texasa, ki se nanaša na kršenje nevtralnostnega zakona. V prvi so bili imenovani Saturnino Cedillo, rebelni mehiški general, ameriška letalca Clevenger in H. F. Klein in trije mehičani. Mehikiški predsednik Cardenas je pred nekaj meseci zatrl revolto generala Cedilla v državi San Luis Potosi.

Letalec Clevenger je bil večer obsojen na osemnajst mesecev zapora, ko je pred sodiščem priznal, da je transportiral dve ameriški letali v Mehiko. Obsodbo je izrekel federalni sodnik C. B. Kennamer.

Letalski napadi na španska mesta

Zanimanje za
francosko-nemške
razgovore

Barcelona, Španija, 7. dec. — Fašistični letalci nadaljujejo z bombardiranjem mest v lojalistični Španiji. Od zadnjega petka so napadli z bombami najmanj trideset mest, ki so ubile okrog tristo ljudi in ranile čez tisoč drugih. Na listi generala Franca, ki jo je nedavno objavil, so imena 105 mest in trgov, ki imajo biti tarča fašističnih bomb.

Hendaye, Francija, 7. dec. — Voditelji obeh v civilni vojni zapletenih grup zasledujejo potek pogajanj med francoskimi in nemškimi državljani v Parizu. Vladni krogi so navdušeno pozdravili poročila, da Hitlerjeva Nemčija ni več tako naklonjena španskim rebelom kot je bila pred nekaj meseci.

V fašističnih krogih pa prevladuje mnenje, da bo vsak sporazum, ki ga bosta sklenili Francija in Nemčija z ozirom na Španijo, njim v prilog. Francija — pravijo — bo držala svoje meje zaprte izvozu orožja in bojnega materiala v lojalistično Španijo.

Čal, da bo zastopano tudi neko društvo KSKJ, toda podrobnih informacij o tem nimamo. Slovenski in hrvaški komunisti so za ta zbor pridno agitirali. — V McKeesportu, Pa., so se 2. dni John Benvin, Johnny P. Benvin in Peter Benvin, člani SNPJ, vrnili iz lova s tremi debelimi arnami.

FAŠISTI ODGOVORILI NA FRANCO-SKE PROTESTE

Velike demonstracije v
Rimu in drugih
mestih

ITALIJA MORA DOBITI TUNISIJU

Rim, 7. dec. — Italijanski fašisti so odgovorili na francoske proteste proti aneksiji Tunisijske velikimi demonstracijami, v katerih so ponavljali svoje zahteve.

Črnošarjenci in študentje so organizirali parade v Rimu, Genovi in Turinu ter kričali: "Tunisija in Korzika za Italijane!" Turinski grof, bratranec italijanskega kralja, je opazoval demonstracije v Milanu. Imel je kratek govor, v katerem je dejal, da so njegove simpatije na strani demonstrantov.

Protifrancoske demonstracije v Rimu so dosegle vrh, ko je Andrea Ippolito, tajnik krajevne fašistične organizacije, pozdravil demonstrante. "Zavzete Tunisijske ni potrebno, kajti mi bomo šli tja," je rekel Ippolito.

Več sto študentov je prikorakalo pred palačo francoskega poslanika v Rimu, toda policija, kateri so pomagale vojaške čete, jih je poglajala nazaj. Demonstrantje so nato odkorakali proti Beneški palači, Mussolinijevi rezidenzi, in pozivali diktatorja, naj se pokaže na balkonu. Mussolini se ni odzval, nakar so demonstrantje odšli pred glavni stan fašistične stranke. V teku demonstracij so fašisti napadli neko trgovino in razbili šipo v oknu, na kateri je bil francoski napis.

Fašistični tisk na dolgo in široko piše o vandalizmu in poskusnih navalih na italijanske konzulate v Tunisijsi in na Korziki v francoskih demonstracijah zadnje nedelje. Časopisje je tudi objavilo na prvih straneh berlinsko deklaracijo, da je os Rim-Berlin ostala trdna kot jeklo, čeprav je Nemčija sklenila prijateljski in protivojni pakt s Francijo.

Roosevelt brani svojo politiko

Predsednik ignoriral
mednarodno
situacijo

Chapel Hill, N. C., 7. dec. — Predsednik Roosevelt je v svojem prvem govoru po novembrskih volitvah odločno branil politiko svoje administracije in socialne reforme.

Govoril je pred člani politične unije na državni univerzi, ki mu je prej podelila časten naslov doktorja prava. V Chapel Hillu se je ustavil na svoji poti iz Warm Springsa, Ga., v Washington.

"Na svetu opazimo le nemislečne liberalce, ki vidijo v vsakem začasnem zastopu napredka tragedijo", je dejal Roosevelt. "Na drugi strani so konservativci, ki se silno veselijo, ako ni kakšna socialna ali ekonomska reforma stoodstotno uspešna."

V svojem govoru se Roosevelt ni dotaknil mednarodne situacije, kateri je posvetil veliko pozornost, ko se je mudil v Warm Springsu. Ignoriral je diktatorje, persekutirane narodnostne manjšine in oplazil svoje politične nasprotnike, ki ga v javnosti kažejo v drugačni luči, kakršen je. Dejal je, da on veruje v kapitalistični sistem in ameriška zunanja politika bo tudi naprej usmerjena v prilog onim, ki so za svetovni mir.

Varšava pobija zahteve Ukrajincev

Omejitev židovskih
aktivnosti v
industrijah

Varšava, Poljska, 7. dec. — Vladni krogi so odločno nastopili proti ukrajinskim poslancem v poljskem parlamentu, ko je dr. Vasilij Mudrys, vodja ukrajinske grupe, naznanil, da bo predložil zakonski osnutek, da Ukrajina dobi politično in teritorialno neodvisnost.

Njegov govor je izval kraval v parlamentu. Poljski poslanci so ga večkrat prekinili, ko je čital imena mest in vasi v Ukrajini, kjer so se nedavno vršili izgredi. Mudrys je obdolžil poljske militaristične in civilne avtoritete zatiranja Ukrajincev. Nekateri poljski poslanci so se parkrat zagnali proti njemu, da ga potegnejo z odra.

Poslanci niso hoteli slišati o zahtevi, da Ukrajina dobi politično neodvisnost. Poljsko časopisje je tudi pobija zahtevo. Na bazi ljudskega štetja iz l. 1931 je imela Poljska 32,107,000 prebivalcev, med temi 3,222,000 Ukrajincev.

Varšava, Poljska, 6. dec. — Stranka narodne enotnosti sestavlja protizidovsko zakonodajo, ki jo bo predložila v sprejetje parlamentu. Kandidatje te stranke so pri zadnjih volitvah dobili 70 odstotkov vseh oddanih glasov in stranka ima večino sedecev v parlamentu. Namen zakonodaje je izločitev židov iz industrijskega in trgovskega življenja ter odprava židovskega vpliva v vseh poklih. Na Poljskem živi čez tri milijone židov.

Kitajci preprečili izkrcanje Japoncev

Portugalci protektirajo
svojo kolonijo

Hongkong, 7. dec. — Kitajci so večer preprečili izkrcanje japonskih čet v Pakhoju, pristaniškem mestu ob južnem obrežju Kitajske in zapadno od Kantona, glavne mesta južne Kitajske. Krogle iz kitajskih strojníc so prepadle Japonce, ko so skušali priti v pristanišče.

Pakhoj leži na zapadnem koncu province Kwangtung. Južna Kitajska in provinca Kwangsi imata preko tega mesta dostop do morja. Pakhoj je le sedemdeset milj oddaljen od francoske Indokine.

Znamenja kažejo, da se Japonci pripravljajo na invazijo južnozpadne Kitajske. Japonske bojne ladje so koncentrirane v zalivu Tongkingu. Japonska kontrola kitajskega ozemlja se je raztegnila skoro do Hongkonga, kronske kolonije Velike Britanije.

Japonci so zasedli Kongmoon, mednarodno pristaniško mesto. To leži okrog 40 milj od portugalske kolonije Macao. Portugalske avtoritete so odredile gradnjo barikad in ograj iz bodeče žice, da zaščitijo meje svoje kolonije pred Japonci.

Sanghaj, 7. dec. — Kitajske oblasti ne dovolijo odhoda dvesto tujcem, med katerimi je 34 Američanov, iz Kulinga, letovišnega mesta v hribih centralne Kitajske, poroča japonska uradna časopisna agencija Domei. Ameriška topničarka Monocay in ladje drugih zunanjih držav čakajo v Kiukiangu, pristanišču ob reki Jangtse, da vzamejo tujce na svoj krov in jih odvedejo v Sanghaj.

Japonci so zasedli Kiukiang 26. julija, toda Kitajci so obdr-

OZADJE PROTI-FRANCOSKE AGITACIJE V ITALIJI

Mussolini ne zaupa diktatorju Hitlerju

NEPOKOJ MED ITALIJANI SE ŠIRI

Pariz, 7. dec. — Diktator Mussolini bi rad opravil veliko delo v naglici, ki je povsem razumljiva. Krik, ki so ga dvignili njegovi podrepaniki v državni zbornici zadnji teden, ko so demonstirali za aneksijo Tunisijske, francoske kolonije v severni Afriki, Korzike in drugih francoskih teritorijev, je vzmrlil "pomirjevalce" v Parizu in Londonu. Bil je opozorilo, da Mussolini, ki zasleduje fašistične imperialistične cilje, neče in ne more čakati.

Vse Mussolinijeve imperialistične kampanje, od invazije Abesinije do zdaj, so stale velike vsote. On je ranljiv in postal bo še bolj ranljiv, kar se tudi zaveda. To je vzrok, da je spet podivjal.

Nekateri vodilni fašisti menijo, da je bila odvrite vojne na monarkovski konferenci napaka, čeprav je bil italijanski narod proti vojni. "Mi bi morali začeti vojno v septembru," je rekel neki vodja fašistov. "Takrat je bila naša zadnja priložnost. Ekspanzija še ni končana in Italija je bila v razmerju s Francijo in Anglijo takrat močnejša. Italija in Nemčija kot zaveznici sta imeli priliko, da izdeta kot zmagovalki iz vojne. Če eno ali dve leti bosta Anglija in Francija mnogo močnejši kot sta danes."

Oboroževalna tekma se nadaljuje in Italija bolj čuti posledice nego druge države, finančno in drugače. Ona nima surovega materiala, poleg tega pa je v vojni skoro neprestano od invazije Abesinije. Samo priprave za vojno v Afriki so stale Italijo ogromne vsote in njena intervencija v Španiji v prilog fašistom je naložila Italijanom težko breme.

Fašisti ne vedo, kako dolgo se morejo zanašati na Hitlerja. Vprašanje je, ali bo on sploh podprl Italijo v momentu, ko bo pomoč najbolj potrebovala. Hitlerjeva Nemčija se je že zvezala s Francijo in Anglijo in Mussolini ji ni več potreben v taki meri kot prej. Značilno je to, da so italijanski fašisti zagnali krik po aneksiji francoskega ozemlja tik pred prihodom nemškega zunanjega ministra Ribbentropa v Pariz.

Breme in posledice Mussolinijeve vojne v Abesiniji in Španiji, bojazen pred splošno vojno, porast cen življenjskih potrebščin in davkov ter padec življenjskega standarda, ki vse izvira iz Mussolinijevega imperializma, se izraža v širjenju nepokoja med italijanskimi masami. Nezadovoljstvo je doseglo že točko, da mnogi dvomijo, ali bo mogel diktator sploh obdržati notranjo kontrolo.

Mussolini bo morda spet udaril pod starim geslom: "Držnost se izplača." Da uveri Italijane, če že ne druge, o svoji moči. Kričanje po aneksiji francoskega teritorija je v blatu roparske gesta, zaeno pa edino upanje fašistov, da jim bo ta gesta prinesla koncepcije. Odločilo italijanskega diktatorja, ki prihaja iz spoznanja, da se ne sme umakniti nazaj, tvori resnično nevarnost, ki danes preti Evropi.

žali svoje postojanke pri Kulingu, 15 milj južno od Kiukianga. Kitajski letalci so v zadnjih dneh bombardirali japonske vojaške koncentracije pri Kiukiangu,

Vesti s Primorskega

V ITALIJI NA SMRT OBDO-
JEN, V JUGOSLAVIJI
OPROŠČEN

Tihotapec Vinka Baraga je
ljubljanjsko sodišče oprostil

V Ljubljani je že dalj časa
vladalo veliko zanimanje za pro-
ces, ki je bil pred velikim sena-
tom proti 29-letnemu posestni-
ku Vinku Baragi iz Ige vasi pri
Starem trgu, Baraga, ki ga je
zagovarjal odvetnik dr. Voršič,
je bil obtožen, da je zakrivil zlo-
činstvo proti življenju in telesu
in poskus istega zločinstva s
tem, da je marca l. 1936 stre-
ljal v družbi Franca Kruha na
obronkih Lončarjevega vrha na
italijansko patroljo in do smrti
zadel italijanskega finančnega
stražnika Josipa Manca, njego-
vega spremljevalca Giovannija
Multinedda pa poskušal ustreliti.

Italijanska finančarja sta
nadzirala na obronkih Lončarje-
vega vrha pod Snežnikom tiho-
tapcem priljubljene obmejne
prehode, ko sta zagledala dva
človeka. S puškami v rokah sta
se jima približala. Komaj sta
napravila nekaj korakov, že je
eden neznanec zagrabil za kara-
binko in ustrelil in pogodil fi-
nančarja Manca v trebuh, ki je
par tednov nato izdihnil. Nje-
gov tovariš Multinedda se je
skril za deblo in odgovoril s
strelom.

Varnostni organi so dobrega
pol leta za tem pri hišni preiska-
vi v Trnovem pri Ilirski Bistrici
našli revolver in naboje, slične
orožju, ki so ga napadalci upo-
rabili pri spopadu. Franceta
Kruha iz Semberja, ki je po dalj-
šem oklevanju pred preiskoval-
nim sodnikom na Reki priznal,
da je bil v družbi možkega, ki
je streljal na finančarja Manca,
so aretirali. Trdil je, da je bil
to neki Vinko iz Ige vasi.

Vinko Baraga iz Ige vasi, na
katerega so italijanske oblasti
razpisale visoko nagrado, se
kljub temu ni mogel premagati,
da ne bi bil še čez mejo vasovat
k svojemu dekletu. Varnostni
organi so obkolili hišo, a neus-
trašeni tihotapec je planil iz hi-
še in orožnikom ušel. Na begu
je izgubil denarnico, v kateri so
našli razglednico na njegovo
ime in fotografijo.

Dejstvo, da je Kruh govoril o
nekem Vinku iz Ige vasi, ki da
je znan in drzen tihotapec, ter
velika podobnost na sliki, vse to
je zadostovalo, da je Baraga v
procesu pred poroto na Reki, v
katerem so Kruha zaradi udelež-
be pri napadu obsodili na dosmr-
tno robojlo, bil obsojen na smrt.

Italijanske oblasti so zaprosi-
le naše pravosodno ministrstvo
za izročitev na smrt obsojenega
Vinka Barage. Ker je pa Bara-
ga naš državljani, se je proces
zaradi umora italijanskega fi-
nančarja Manca obnovil pred
ljubljanjskim sodiščem.

Po preiskavi, v kateri je Bara-
ga odločno zanimal vaaskrno
krivdo za Mancovo smrt in so
mnoge priče potrdile njegov ali-
bi, je prišlo do glavne razprave,
v kateri je pred poroto na Reki
obsojeni Kruh France nastopil
kot glavna priča. Pod najstrož-
jim nadzorstvom naših oblasti
so ga privedli iz kaznilnice na
otoku Elbi pri Livornu. K proce-
su pa je bil povabljen kot dru-
ga glavna priča tudi finančar
Giovanni Multinedda, za katere-
ga zaslišanje je fungiral kot tol-
mač apelacijski računski in-
spektor Dekleva.

Baraga je tudi na razpravi
odločno zanimal vaaskrno krivdo.
Priznal je, da se je bavil pred-
vsem s tihotapstvom konj, da
pa je bil tistega dne, ko je bil
ustreljen finančar Manca, do-
poldne v Starem trgu, popoldne
doma v Igi vasi, popoldne pa je
s tovariši popival v gostilni. To
trditve je več prič z vso jasno-
tjo in brez oklevanja potrdilo.

Nadalje je Baraga trdil, da je
Kruh sam priznal, da je on ubil
Manca in da se je s tem celo po-
stavljaj. Dve priči sta tudi to
Baragovo trditve potrdili.

Odočlini pa sta bili pričevanji
Kruha in finančarja Multined-

da. Pričevanje prvega sicer ni
preveč zanesljivo, toda oba sta
izpovedala, da v obtožbeni ne-
moreta z gotovostjo prepoznati
Kruhovoga tovariša. Po postavi
bi sicer odgovarjal, toda več ni-
sta mogla trditi.

Po štiri ure trajajoči razpra-
vi je senat po krajšem posve-
tovanju razglasil oprostilo raz-
sodbo zaradi pomanjkanja do-
kazov.

Letošnja javna dela v goriški
pokrajini

Gorica, novembra 1938. — V
teku letošnjega leta je bilo v go-
riški pokrajini izvršenih in do-
končanih za 14.433.000 lir jav-
nih del, od katerih odpade 8 mi-
lijonov na cestna dela. Na slo-
venski del, ki predstavlja veči-
no goriške pokrajine, odpadejo
slednja dela: nova cesta v bov-
ški občini od Planine do Žage,
ki je stala 3.228.000 lir, cesta k
spomeniku na Oslavlju pri Go-
rici s stroškom 390.000 lir, no-
va cesta iz Grgarja do Bat na
Banjški planoti 40.000 lir, po-
pravo ceste na Sv. Mihael pri
Gorici 80.000 lir, obnovitev biv-
še vojaške ceste Konberg-Rav-
nica 184.000 lir, popravilo ceste
iz Kobarida v Videm 70.000 lir,
popravilo ceste pri Zagodu pri
Idriji 65.000 lir, popravilo držav-
ne ceste iz Kanala v Kobarid
3.533.000 lir. Poleg tega so bila
na ta način izvršena še sledeča
javnna dela: zgradba otroškega
vrta v Grgarju 60.000 lir,
zgradba šole v Zaloščah pri Do-
renbergu 246.000 lir, zgradba
nove vojašnice za obmejno mili-
co v Cerknem 106.000 lir, zgrad-
ba novega pokopališča v Idriji
je stala 350.000 lir, obnovljenje
goriškega gradu in ureditev
grajskega griča 960.000 lir, pre-
ureditev gradu v Stanjelu za ob-
činske pisarne 120.000 lir; ure-
ditev poslopja za fašistovsko
mladino (Gioventu Italiana del
Littorio) v Vipavi 10.000 lir, no-
va ureditev goriškega muzeja
300.000 lir, regulacija in razli-
čitev trga Travnik v Gorici 560.
000 lir; nov vodovod v Robedi-
šču na Kobariškem 100.000 lir,
nov vodovod v Vrhpolju pri Vi-
pavi 20.000 lir, zgraditev nove-
ga spomenika padlim vojakom na
Sv. Gori 75.000 lir, in spomenik
padlim v abesinski vojni, ki so
ga postavili v Crknem, 12.500 lir.
Iz 2 in pol milijona lir, ki sta
jih v to svrhu stavila na razpo-
lago goriška pokrajinska upra-
va in goriška občina, je bilo
zgrajeno le zidovje bolnišnice.

Za navedena javna dela so ve-
lik del žrtvovali tudi posamezne
občine, za kar so morale najeti
posebna posojila.

Praznik medu

Trst, novembra 1938. — V ne-
deljo dne 6. nov. je Trst prazno-
val dan medu. V ta namen so
bili številni avtomobili namešče-
ni na raznih krajih v središču
mesta, na katerih so prodajali
med po sorazmerno nizkih ce-
nah. Italijanska vlada stremi za
tem, da bi pomnožila domačo
proizvodnjo medu in zvišala kon-
zum.

Zvišanje cen krompirju

Trst, novembra 1938. — Ker
primanjkuje Italiji krompirja,
se bodo dosedanje cene krom-
pirju zvišale. Povprečna cena

krompirja pa se je že od leta
1937 dvignila od 31 lir na 41.70
lire v letošnjem letu, med tem,
ko se je še pred abesinsko voj-
no prodajal krompir v Italiji po
20 lir za stot.

Enotne cene za prodajo tkanin
Trst, novembra 1938. — Zdru-
ženje trgovcev v Trstu je dolo-
čilo enotne cene za prodajo vseh
vrst tkanin, ki bodo morale biti
od trgovcev dosledno upošteva-
ne. V ta namen je izdalo poseb-
ne cenike, katere bodo morali
imeti trgovci razobešene na vid-
nih mestih v svojih lokalih.

Zvišana proizvodnja živega srebra

Trst, novembra 1938. — Skup-
na proizvodnja živega srebra v
Italiji, ki ga pridobiva največ v
idrijskem rudniku, je znašala v
prvih devetih mesecih letošnje-
ga leta 1.750 ton, med tem ko je
v istem razdobju lanskega leta
znašala le 1715 ton. Skupno je
leto vrednost izvoženega srebra
44.7 milijonov lir.

Zemljeknjižna mapa katastrske občine Podbrdo

Podbrdo, novembra 1938. — Na
županstvu v Podbrdu se je
pred časom zglasil odposlanec
lokalne oblasti in prosil, naj mu
izroče zemljeknjižno mapo obče-
ine Podbrdo, katere izvod je hra-
nilo županstvo. Ker mape v do-
govorjenem času niso vrnilo žu-
panstvu, se je to začelo zima-
ti zanj, vendar zaman. Niti po
daljšem iskanju niso mogli ugo-
toviti, kdo si je prišel izposoditi
mapo in kam je bila odnešena.

Letošnji pridelek grozdja

Trst, novembra 1938. — Po
uradnih ugotovitvah so v Italiji
letos pridelali 58.324.560 stotov
grozdja, ki kaže znaten porast
napram lanskemu letu, ki je dala
55.142.020 stotov grozdja. Od le-
tošnjega pridelka odpade na Ju-
lijsko Krajino in Zadar 1.035.
640 stotov grozdja.

Kaznovane mlekarice

Trst, novembra 1938. — Hi-
gijski občinski urad je nazna-
nil oblastim sledeče mlekarje in
mlekarice, ki so prodajale po-
sneto mleko: Ivano Fonda iz Ba-
zovice, Josipa Marca iz Lokve,
Ivano Mavec iz Lokve, Franca
Racmana iz Bazovice, Sofijo
Ražem iz Bazovice, Martina
Strajna iz Doline, Andreja Ka-
riža iz Povirja in Valerijo Čuk
iz Trebč.

Slovenske književne izdaje

Gorica, novembra 1938. — Slo-
venska književna založba "Lue" je
tudi letos izdala nekaj svojih
knjig in jih z dovoljenjem obla-
sti tudi razprodala s pomočjo
svojih poverjenikov po naših va-
seh. Pred nekaj dnevi pa se je
pojaval po nekaterih vaseh za-
stopnik založbe in zahteval, da
naročniki vrnejo vse prejete iz-
vode letošnje izdaje. Vzroki te-
ga postopanja niso znani.

Rumunska policija lovi fašiste

Bukarešta, Rumunija, 7. dec.
— V zvezi s protifašistično go-
njo je policija izvršila večeraj
več hišnih preiskav v Cernauti-
ju, kjer so fašistični zarotniki
nedavno obstrelili polkovnika
Cristekuja, predsednika voja-
škega sodišča. Policija je vjela v
svoje mreže več sinov promi-
nentnih meščanov, med temi si-
nova nekoga vojaškega častnika
in šolakega nadzornika.

Ali ste naročili na dnevnik
"Prosveta"? Podpirajte svoj list!

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Kdaj se bo delavstvo zavedlo,
da ima pričakovati boljše bo-
dočnosti le od delavskih kandi-
datov? Kdaj bodo delovne ma-
se spoznale, da demokratska in
republikanska stranka sta le ka-
pitalistični dvojčki?

Priznati moramo, da se dobi-
jo moške liberalnih nazorov tu-
di izven delavskih vrst. Eden
teh je bil michiganski guverner
Frank Murphy, ki je v resnici
veliko pripomogel, da je avtna
unija zmagała v svojem boju
proti "openšarjem". Toda,
ako ima Frank Murphy v resni-
ci simpatije do delavcev in če je
v resnici pripravljen boriti se za
principe in izboljšanje delav-
skega položaja, naj stopi v delav-
ske vrste, v delavsko stranko in
naj skupaj z delavci nadaljuje
boj proti reakciji in v prid vse-
ga delovnega ljudstva. Volitve
so končane in za nas delavce ni
druge poti, kot da gremo na-
prij z našim delom po začrtani
poti do cilja in zmage delavstva
po vsem svetu. V boj proti re-
akciji, proti fašizmu, da ohrani-
mo našo demokracijo in soli-
darnost!

Z našim delom na kulturnem
polju smo vedno bolj počasi,
toda sigurni. Na programu je
že sedaj več priredb. V teku so
vaje v petju in za igre. Vse je
v polnem zamahu, enkrat po no-
vem letu pa pokažemo, kaj smo
se naučili. Soc. klub 115 se pri-
pravlja za igro, pevski zbor
Svoboda pa se pridno vešča z
angleško opereto, v kateri bodo
nastopili stari in tukaj rojena
mladina. To bo prva angleška
opereta na našem odru v De-
troitu. (Datumi bodo objavlje-
ni pozneje.) Torej je vedno še
nekaj zavednih delavcev, ki se
žrtvujejo moralno in gmotno za
napredek na kulturnem polju.
Trebja je na vaje hoditi in se do-
ma učiti ter čas in denar za-
pravljati. Vse to, da ostane na-
rodno-kulturno življenje na po-
vršju. Vse to je seveda zvezano
s stroški za vaje, učitelja, note,
vloge in druge potrebne stvari.

Da se malo ti stroški pokr-
ljejo in da si nekoliko finančno
opomremo, prireja pevski zbor
Svoboda maskeradno veselico
prihodnjo soboto dne 10. de-
cembra v SND na 17153 John
R. Vstopnina je samo 25c. Ma-
ske bodo dobile nagrado, več
mask, več nagrad, več smeja
in več zabave za stare in mlade.
Vsakemu je znano, da na prired-
bah Svobode je vedno dovolj
petja, veselja in zabave v vseh
ozirih. Svoboda uljudno vabi
vse rojake na to maskeradno ve-
selico prihodnjo soboto, priče-
tek ob 6. zvečer. Na veselo svi-
denje.

Anton Jurca, 121.

Kegljanje društva Vijolice

Milwaukee. — Zopet smo v se-
zoni zimskih veselje in vsa naša
društva delujejo na to, da si iz-
boljšajo izčrpane blaginje s pri-
rejanjem raznih veselje in za-
bav. Tudi članstvo društva Vi-
jolice št. 747 je prišlo do za-
ključka, da je treba nekaj sto-
riti, da se zakrpa že precej ve-
lika luknja v društveni blagaj-
ni. Za izvršitev te "operacije"
se bo vršilo kegljanje za dobitke
in sicer dva dni, 10. in 11. de-
cembra pri znanem Franku

Predsednik Roosevelt govori delavski množici ob jezu, ki ga federalna vlada gradi ob reki pri Chattanooga, Tenn.

Zdravnik mi je zapisal dieto...

Kaj smem jesti in česa ne smem?

Menda ga ni človeka, ki še ne
bi imel v življenju bolezn, da
se mu ne bi bilo treba nikoli ravnati
po tej ali oni dieti. Ta ima
občutljivo kožo, drugi trpi za
protinom, tretjemu nagaja želo-
dec, četrti ima bolne ledvice.
skratka nešteto je bolezni na
svetu, ki terjajo dieto, in sicer
celo zelo strogo dieto.

Enkrat za vsolej si moramo
zapomniti, da dietni postopek
pomaga le tedaj, kadar se piko-
lovsko natančno ravnamo po
njem. So bolezni, ki jih samo z
dieto utegnemo popolnoma o-
zdraviti. Se, če se ravnamo po
dietnih predpisih, nam pomaga-
jo tudi zdravila. Marsikdo je pa
pogosto v zadregi, ker ne ve, ali
ta ali ona jed spada med prepo-
vedane dobrote, ali jo pa sme
mirno jesti. Zdravnik pogosto ne
našteje natančno vseh jedi, če
jih pa našteje, jih utegne hitro
pozabiti. Zato smo se odločili, da
prinesemo natančne dietne
predpise za vse tiste bolezni, ki
terjajo strogo dieto. Pričnimo
pri bolezni, ki se loti starih in
mladih in ki se je boje vsi brez
izjeme. Tej bolezni pravimo:

Pri protinu (akutni revmatizem
ali angleško gout) ne obole
posamezni deli telesa, narobe,
vse telo trpi motnje zaradi pre-
bitka sečne kisline, bodisi da je
telo preveč proizvajalo ali pa da
je premalo izločilo. Ta kislina je
namreč iz tako imenovanih be-
ljakovinastih teles. Naloga diet-
ne postopka je torej ta, da
prepreči privajanje teh teles s
hrano v človeško telo, da dovolj
torej samo tista hrana, ki ima
jo kar najmanj beljakovinskih
teles in zabrani vsa tista, ki i-
malo mnogo beljakovin.

Juhe: Dovoljene so: juhe iz
pretlačenega krompirja, kruha,
zelenjavne juhe, zdrobova juha,
pšenična juha, juha iz taploke,
denje.

Medvedu, na 3328 W. Burleigh
St.

Torej ste vabljeni vsi od bli-
zu in daleč, da se udeležite te
naše priredbe in pomagate dru-
štvu do boljšega uspeha, sebi pa
zašaurate lep dobiček. Da se
pa ne bodo zabavali samo mo-
ški, smo pripravili tudi več do-
bitkov, ki bodo gotovo ugajali
tudi ženskam. Dekleta in žene!
Zelimo, da si zavahate tudi ve-
roka in pokažete moškim svo-
jo moč in izurjenost v "podira-
nju lesa". Posebno pa apeli-
ram na "ta debele", ki bi radi
shujšale pri polni mizi. Prihod-
njo soboto in nedeljo se vam nu-
di ta priložnost na naši kegla-
ški tekmi. Pridite, da vas malo
osušimo. — Za društvo Vijolice,
Helen Ambrozic.

Konec in ples Prešerna

Pittsburgh, Pa. — Pevsko dru-
štvo Prešeren priredi koncert in
ples v Harwick Union Halli,
Harwick, v soboto dne 10. de-
cembra, pričetek ob 8. zvečer.
Vse ljubitelje petja se uljudno
vabi na udeležbo. S tem boste
pripomogli do boljšega uspeha
kulturnim in naprednim dru-
štvom v njih borbi za splošen
dobrobit med delavci. Med pe-
ci nastopita tudi Josephine in
Elsie Klun. Po programu bo
igrala godba Jima Cebule tako,
da se boste lahko zasukali po
domače. Vstopnina za moške
35c, za ženske 25c.

Paul Klun.

juhe s testeninami. Prepoveda-
ne so: mesne juhe, ledvične, je-
trne in vranične juhe, juha s
pljučkami in masne juhe. Ra-
zen tega niso priporočljive zelo
začinjene juhe, juha iz ovsnih
kosmičev, razni močniki, ječme-
nova juha, gobova juha in juhe
iz raznih stročnic.

Jajca: so dovoljena, priprav-
ljena na vse načine, kajpak v
zmerni množini in ne preostro
začinjena.

Meso: je dovoljeno samo tri-
krat na teden, in sicer tudi te-
daj samo pri enem obroku na
dan. Prepovedano meso: golobč-
ki, jetra, vrhanca, pljučka, pri-
želje in vse drugo masno, pre-
kajeno, ostro začinjeno in pi-
kantno meso. Tudi paštete in
konzerve niso priporočljive.

Mesni izdelki: dovoljeno: ne
prepikantna slanina, prav tako
ne posebno pikantna gnat. Stro-
go so pa prepovedane klobase,
posebno ostro začinjene in pre-
kajene.

Ribe: dovoljene so: postrv,
ščuka, ruski linj, prekajen sla-
nik, a samo pretlačen s mnogo
presnega masla. Prepovedane so:
vse druge ribe, jagulja, losos,
sveži slaniki, vse ribje konzerve,
slane sardelice in sardine v kon-
zervnem olju. Prav tako je pre-
povedana slana sardelna pašteta.

Krompir: dovoljen je kuhan,
pečen, dušen krompir in krom-
pirjev pire. Dovoljeni so tudi
krompirjevi cmoki in svačjki.
Prepovedana je pa krompirjeva
solata.

Stročnice: vse vrste graha, le-
če in fižola so strogo prepoveda-
ne.

Gobe: Dovoljeni so kvečjemu
kukmaki in tudi ti samo enkrat
na teden po 10 dkg. Vse druge
vrste gob so strogo prepovedane.

Zelenjave: dovoljene so: kole-
rabe, črni koren, artičoke, kore-
nje, paradižniki, manj priporo-
čljive, a še dovoljene sem in tja:
rdeče zelje, navadno zelje, ra-
barbara. Prepovedane so vse dru-
ge zelenjave, med njimi poseb-
no špinata, cvetača, beluš, red-
kvice, radič, hren.

Solate: dovoljene so endivija
in paradižnikova solata, a je z
malo kisa in olja; prepovedane
pa: beluš, glavna solata, ku-
mare, fižol, leča, ribja in mesna
solata.

Omake so dovoljene tiste, ki
so pripravljene s presnim ma-
slom, jajci, moko, mlekom, z
manj smetane in le malo soli.
Prepovedane so vse masne, o-
stro začinjene omake in pa vse
omake, pripravljene iz prepove-
danih hranil.

Pecivo: dovoljene so vse vrste
peciva, razen svežega kruha.

Vrste žita: dovoljene so:
zdrob, pšenica, riž, kaša; pre-
povedane so pa: oves, ješprenj-
ček, otrobi.

Močnat jedi dovoljene: re-
zanci, testenine, kipi, narast-
ki, pečenjak, palačinke, močnat
in zdrobove kaše, sadne gibanice.
Prepovedane so pa: masne, trde
in težke jedi s prepovedanimi
pridatki, posebno z orehi, mand-
lji, kostanji, s kakaom, čokol-
ado, medom.

Sladice: dovoljene: biakvito
testo, kekci, vafli, kisi slad-
korčki. Prepovedano: sveže kva-
šeno testo, krofi, sladoled.

Mezge: dovoljene: presno ma-
slo, razne sadne mezge in sadni
željeji. Prepovedano: mast, mar-
garina, sardelno maslo, med.

Sir je na splošno dovoljen, sa-
mo zelo zmerno.

Sadje: dovoljeno je: presno
sadje, predvsem banane, poma-
ranče, mandarine, grape-fruit,
pa tudi jabolka, marelice, češnje,

breškve, slive in grozdje. Prepo-
vedano: maline, rdeče jagode, š-
pek, melone, orehi, mandlji, ko-
stanji.

Začimbe: dovoljene so: zmer-
no sol, kis, gorčica, čebula, kum-
na, muškadni orehek, cimet, lo-
vor, kapre. Prepovedane: petr-
šilj, poper, paprika, ingver.

Pijače: dovoljene so: navad-
na voda, ne premočna kisa vo-
da, sokovi dovoljenih sadežev,
mleko v zmerni množini, kava le
malo in šibka. Prepovedane so:
močna kava, močne mineralne
vode z ogljikovo kislino, čaj, čo-
kolada, vse vrste alkohola.

En dan naše diete

Dan brez mesne hrane: Zaj-
trk: kozarec toplega sladkega
mleka, prepečenec, presno maslo.
Južina: dve mehko vkuhani
jajci, prepečenec.

Kosilo: Pretlačena krompirje-
va juha, zelenjavni kipi, pala-
činke z zelenjavnim nadevom,
endivija, zdrobov narastek s sad-
nim sokom, sadje.

Popoldanska južina: dve ba-
nani, prepečenec.

Večerja: Testenine s paradiž-
nikovo omako, presno maslo in
sir, šemija, kompot ali sadje.

Dan mesne hrane: Zajtrk:
mleko in šibka kava, šemija,
presno maslo, pomarančni jam.
Južina: Palačinke z zelenjav-
nim nadevom.

Kosilo: Paradižnikova juha,
pečena kokoš, mešana zelenjava,
sadni kipi.

Južina: Kozarec mleka in pre-
pečenec.

Večerja: Krompir s presnim
maslom, sir, prepečenec s pre-
snim maslom, sadje.

Misterijozna interven- cija francoskega predsednika

Pariz, 7. dec. — Izpoved, da je
Aibert Lebrun, predsednik Fran-
cije, interveniral in dovolil po-
liciji naval na hišo, katere je
bila dana v najem sovjetskemu
poslaniku v Parizu, je postavila
slučaj izginolega beloruskega ge-
nerala v zagonetno luč. Izpoved
je bila izrečena na dramatični
obravnavi proti bivši ukrajinski
koncertni pevki Plevitakajevi,
ki je obtožena, da je s svojim
možem skovala zaroto glede u-
grabljenja generala Evgena Mil-
lerja, načelnika organizacije be-
loruskih vojnih veteranov v Pa-
rizu. Miller je misterijozno izgi-
nil iz Pariza 22. septembra pre-
teklega leta. Mož obtoženke je
izginil iz Pariza isti dan.

Španska vlada odpušča prostovoljce

Hendaye, Francija, 7. dec. —
Španska vlada je odpustila na-
daljnjih 442 prostovoljcev, ki so
se borili v njeni armadi. Vsi so
bili člani mednarodne brigade.
Zadnji petek je prišlo 332 ame-
riških prostovoljcev iz Španije
v Francijo. Na vseh španskih
frontah je mir, toda opočila o
novi koncentraciji vojaštva pri-
hajajo iz lokalističnih in fašisti-
čnih virov.

Stavkarji odkorakali v zapor

Sioux City, 7. dec. — Okrog
40 stavkarjev, članov unije CIO,
ki so bili

VOLTAIRE:

Kandid ali optimizem

POSLOVENIL OTON ZUPANČIČ
UVOD NAPIŠAL STANKO LEBEN

"To je veliko vprašanje," je rekel Kandid. Iz teh opazk so se rodila nova premišljevanja in zlasti Martin je gonil, da je človek rojen, da živi v krčih nemira ali v otopelosti dolga. Kandid se s tem ni strinjal, a trdil ni ničesar; Pangloss je priznaval, da je vedno grozovito trpel; a ker se je že zapeljal v trditve, da je vse čudovito urejeno, je trdil to dalje, verjel pa ni nič.

Ena stvar je Martina docela podkrepila v njegovih zavrženih načelih, spravila Kandida v še večjo neodločnost in Martina v zadrego: neki dan namreč so videli, kako sta v največji bedi priromala na njihovo pristavo Paquetta in brat Giroflée. Kaj hitro sta pogledali svojih tritisoč pijastrov, se razšla in zopet spravila, se sprila, prišla v ječo, pobegnili; nazadnje se je brat Giroflée poturil, Paquetta je nadaljevala svoj poklic vsepovsod, a ni nič več prislužila.

"Saj sem takoj slutil," je rekel Martin Kandidu, "da bodo vaši darovi kmalu raztrošeni in ju bodo le še bolj onesrečili; vi s Kakambom ste imeli milijonov na prebitek in niste srečnejši od brata Girofléeja in Paquetteja."

"Ojej," je rekel Pangloss Paquetti, "torej vas je nebo poslalo semkam med nas! Ubogo dete moje, ali veste, da sem zaradi vas izgubil konec nosu, eno oko in eno uho? In kakšni ste zdaj vi! Ah, kaj je ta naš svet?"

Ta novi pridelek jih je vzpodbudil, da so modrovali še bolj nego kedaj.

V sosedstvu je živel jako sloveč derviš, ki je veljal za največjega filozofa v Turčiji; ali so k njemu na besedo. Pangloss je govoril v imenu vseh in je dejal: "Možster, prišli smo vas prosit, da nam poveste, zakaj je bilo ustvarjeno tako zagonetno bitje, kakor je človek." — "Kam se šušliš?" mu je rekel derviš. "Ali je to tvoja skrb?"

"Toda, častitljivi oče," je rekel Kandid, "na svetu je strašvito zlo." — "Kaj za to," je rekel derviš, "ali je zlo ali dobro? Kadar pošlje njega visokot ladj v Egipt, mar si beli glavo, je-li mišlim, ki so na ladji, ugodno ali ne?" "Kaj naj torej storimo?" je vprašal Pangloss. — "Molčimo!" je rekel derviš.

"Pa sem se nadejal," je rekel Pangloss, "da bom z vami nekoliko razpravljal o vzrokih in učinkih, o najboljšem vseh mogočih svetov, o izvoru zlega, o naravi človeške duše in naprej ustanovljeni harmoniji." Ob tej besedi jim je derviš pred nosom vrata zaprl.

Med tem pogovorom se je raznesla novica, da so v Carigradu pravkar zadavili dva vezirja in muftija, več njihovih prijateljev pa nabodli na kol; ta strašni dogodek je v nemal nekaj ur povsod mnogo hrupnega razburjenja. Ko so se Pangloss, Kandid in Martin vračali na malo pristavo, so se namerili na dobrodružnega očanca, ki se je hladil pred svojimi vrati v oranžariji. Pangloss, ki je bil tako zvedav kakor klepetav, ga je vprašal, kako se ime-njuje mufti, ki je pa pravkar zadavili.

"Prav nič ne vem," je odgovoril očanec, "in nikoli nisem slišal nobenega muftija ali vezirja. Na svetu nič ne vem o dogodku, ki mi govorite o njem; sodim pa, da nasploh tisti, ki

se mešajo v javne zadeve, kaj radi žalostno poginejo in da to tudi zaslužijo. Pa jaz nikoli ne poizvedujem, kaj počno v Carigradu; zadovoljen sem, da pošiljam tja na prodaj sad z vrta, ki ga obdelujem." Po teh besedah je povabil tujce v hišo; njegovi dve hčeri in njegova dva sinova so jim ponudili več vrst sorbete, ki so ga izdelovali sami, kajmaka, okisanega z vkuhanjo citrono, oranž, citron, limon, ananasov, pistacij, kave iz Moke, ki ni bila mešana s slabo kavo iz Batavije in vzhodnih otokov; nato sta tega dobrega muslima hčerk mazelili Kandidu, Panglossu in Martinu brado.

"Imeti morate," je rekel Kandid Turku, "obširno in krasno zemljo?" — "Samo dvajset oralo imam," je odgovoril Turk; "obdelujem jih s svojimi otroki: delo odvrča od nas hudo zlo — dolg čas, greh in potrebo."

Domov grede se je Kandid globoko zamislil v Turkov besede; rekel je Panglossu in Martinu: "Zdi se mi, da si je ta dobrodušni stari ustvaril pač boljše usodo nego je usoda tistih šestih kraljev, s katerimi nam je bila čast večerjati." — "Visoko dostojanstvo," je rekel Pangloss, "je zelo nevarno, tako trde vsi filozofi: Eglona, moabitkega kralja, je umoril Aod; Absalon se je obesil za lase in bil prebuden s tremi sulicami; kralja Nadaba, Jeroboamovega sina, je ubil Baza; kralja Elc Zambori, Ohozijo Jehu, Atalijo Jojada; kralji Joshim, Jehonija, Sedekija so morali robovati. Saj veste, kako so poginili Krez, Astiag, Darius, Dioniz sirakuški, Pir, Perzej, Hanibal, Jugurta, Ariovist, Cezar, Pompej, Neron, Oton, Vitelji, Domicijan, Rikard II. angleški, Edward II., Henrik VI., Rikard III., Marija Stuartica, Karel I., trije francoski Henriki, cesar Henrik IV. Saj veste..."

"Jaz vem tudi," je rekel Kandid, da nas čaka naš vrt." — "Prav imate," je rekel Pangloss, "zakaj ko je bil človek postavljen v edenski vrt, je bil vanj postavljen, ut operaretur eum, da bi ga obdeloval; iz tega sledi, da se človek ni rodil za počitek." — "Delajmo brez modrovanja," je rekel Martin; "to je edina pot do znošnega življenja."

Vsa družinca se je priključila temu izvrstnemu sklepu; vsak se je vrgel na delo po svojih darovih, in tista krpiča zemlje je bogato rodila. Kunigunda je bila resda jako grda, zato pa je postala izvrstna slaščičarica; Paquetta je vezla, starka je imela perilo na skrbi. Vsak, še brat Giroflée, se je izkazal; postal je prav dober mizar in celo pošteniak. Pangloss je včasih rekel Kandidu: "Vsi dogodki so med seboj prepleteni na najboljšem vseh svetov; kajti pogledajte, da vas niso zaradi vaše ljubezni do gospodične Kunigunde z brcami v zadnjico izpodili iz prelepega gradu, da vas niso postavili pred inkvizicijo, da niste peš obredili Amerike, da niste barona z mečem pošteno sunili, da niste izgubili vseh svojih ovac iz krasne dežele eldorado, ne bi jedli zdaj tukaj vkuhanje citronade in pistacij."

"To ste imenitno povedali," je odgovoril Kandid; "toda čaka nas vrt."

KONEC.

Res, da je imel prijateljico, morebiti celo dve ali tri, a te so v zvezi s čeki, ki jih vsak mesec pošilja v Prago in na Dunaj. To so ženske, ki prejemajo rento in ne ženske, ki bi ga ljubile. In vse bolj se ji je zdelo, da se besede, ki jih je uporabljal za vrednost žensk, nanašajo na njegovo življenje. Ni bil še doživel ne-sebične ljubezni. Prav za prav je kar postaven možak, izobražen in zmiren, ima svoje napake, a tudi svoje vrline, in je vreden, da ima človek do njega usmiljenje.

Tako je torej odšel misliti Marija o gospodu Panajouju a od usmiljenja do simpatije je samo kratek korak. Zdi se pa, da gospod Panajou niti opazil ni te spremembe.

"Gospodična Mercierjeva," je dejal lepega dne, "prosim, odajte čeka za Prago in Dunaj. In zapišite si, da moram jutri h gospe Boudierjevi."

Gospa Boudierjeva je njegova prijateljica, a človek bi dejal, da mu ni dosti do nje, sicer ne bi bilo treba njegovi tajnici spominjati ga na dogovor s njo. Sicer pa še tako vestna tajnica, lahko včasih kaj pozabi. In tako je Marija pozabila opomniti svojega šefa na sestanek. Bila je pripravljena na očitke, a dokazov ni, da je namenoma pozabila.

Ob sedmih bi moral biti gospod Panajou že pri gospe Boudierjevi, ob osmih je pa še sedel v svoji pisarni in delal. In šele, ko je telefon reško pozvonil, se je spomnil na sestanek.

"Gospodična Mercierjeva," je dejal, "pozabili ste me spomniti na sestanek. Pravkar mi je gospa Boudierjeva odpovedala svoje prijateljstvo."

"Zelo mi je žal," se je opravičevala Marija, "da sem vam povzročila to neprijetnost."

"Ah," je menil šef, "se bo že spet sprijaznila s menoj, kajti..."

Na lepem je umolknil, mislil je namreč reči, da se bo gospa pošteno premislila, preden se bo odrekla njegovi renti.

"Toda," je nadaljeval, "za kaznen morate preživeti ta samotni večer z menoj. Kajpak; če nimate kaj boljšega v načrtu."

Bilo je zelo prijetno, pila sta rdeče vino in živahno kramljala. Na lepem je pa postal gospod šef nekam svečan.

"Gospodična Mercierjeva," je začel, "zdaj, ko ste se že nekoliko navadili name, bi vas rad nekaj vprašal."

"Prosim," je nežno dejala, naslonila se je nazaj in zaprla oči, "kar na dan z besedo!"

"Gospodična Mercierjeva! Ali hočete postati moja žena?" Pričakoval je, da mu bo vsa srečna padla okrog vratu. A ona je odprla oči in se vzravnila.

"Ne, gospod Panajou," je nazadnje dejala, "nočem postati vaša žena."

Na takšen odgovor ni bil pripravljen. Molčal je. Vajen je bil brzdati svoja čustva in začel je govoriti o vsakdanjih stvareh, celo nekaj duhovitih anekdoti ji je povedal. In šele, ko sta se peljala domov in sta sedela tesno drug zraven drugega v avtomobilu, je mimogrede omenil: "Silno zoprni človek moram biti, ko mi ni namenjeno, da bi me kdo ljubil."

Marija se je stisnila v kot. "Vaše bogastvo, gospod Panajou," je dejala, "vam je zelo vero v ljubezen. Zato hočete zmerom le kupovati. Mene, na primer, ste hoteli pred letom dni kupiti s trisobnim stanovanjem in danes z zakonskim prstanom. Nočem vam dati še jaz potrdila, da se vse na svetu da kupiti. Saj bi vendar smerom mislili, da sem se poročila z vami samo zaradi vašega denarja. A mene ne boste kupili. In če se mi bo zato tudi ves svet smejal: moj ideal ni bogat mož."

"Ah, je menil gospod Panajou," vašo odklonitev skrivate za svojevrstno vzkroko."

"Ne, gospod Panajou, nič se ne pretvarjam. Samo odgovarjam vam. Ali ne znate nič drugega vprašati žensko, ko samo, ali hoče rento ali zakon?"

"Kaj naj pa vendar vprašam?"

Marija je dejala zelo, zelo tiho:

"Zakaj me pa čisto preprosto ne vprašate, ali vas ljubim?"

Problemi priseljenca

Prišel je pod imenom drugega Vprašanje: Prišel sem v Združene države l. 1913, imel pa sem pasport svojega brata. Ali je res, da moja pripustitev v Združene države ni bila v redu in da ne morem postati ameriški državljan?

Odgovor: Ako je kdo prišel v Združene države pod preteznim imenom pred dnem 22. maja 1918, ko je Passport Act stopil v veljavo, okolščina, da je rabil drugo ime kot svoje lastno, ga ne bo ovirala, da postane ameriški državljan. V vseh slučajih prihoda pod preteznim imenom po dnevu 22. maja 1918 se pa pripustitev smatra za nezakonito, tudi če je inozemec plačal glavarino (head tax). Oni, ki so prišli s tujim pasportom med 18. majem 1918 in 3. junijem 1921, morejo pa legalizirati svoj prihod, ako zaprosijo za "certificate of registry", kakor vsakdo drugi, ki je prišel nezakonito pred dnem 3. junija 1921. — Tudi, ako je inozemec prišel pod drugim imenom pred dnem 18. maja 1918, mora nepobitno dokazati, da je on sam dotična oseba, ki je prišla pod krivim imenom. Drugače mora tudi on zaprositi za registracijo.

"Nenameravana prevara" pri dobivanju vize

Vprašanje: Prišel sem v Združene države pred nekolikimi leti z brezkvotno vizo, ker sem bil tedaj 20 let star in sin ameriškega državljanja. Ker nisem dobro razumel vprašanj konzula, sem rekel, da potujem sam, pa so zapisali, da sem bil "samec", dočim sem bil pravzaprav oženjen in oče enega otroka. Stvar moje poroke je prišla na dan, ko sem skušal privedi sem ženo in otroka. Sedaj mi grozi, da me bodo deportirali. Kako naj to uravnam?

Odgovor: Predpostavljamo, da je tudi vaš oče, ko je vložil prošnjo za brezkvotno vizo za vas, navedel, da ste bili samec. Pa recimo, da je šlo za pomoto in ne za nameravano prevaro toliko s strani vašega očeta kolikor z vaše strani. Dejstvo pa ostane, da niste bili upravičeni do brezkvotne vize, kajti po zakonu le oni nedoletni otroci naturaliziranih ameriških državljanov so upravičeni do izvenzkvotne vize, ki so neoznjeni.

Po tem takem mi ne vidimo nikake druge rešitve, kakor da zapustite Združene države. Najboljše bi bilo, da zaprosite Department of Labor, da vam dovolijo prostovoljen odhod. Ako priseljeniška oblast misli, da niste namenoma izvršili prevare, izbrisiš deportacijsko povelje in vam dovolijo, da odidete prostovoljno. To bi vam pustilo pravico povratka v Združene države, čim se vam posreči dobiti neprednostno ali navadno imigracijsko vizo.

"Privatne postave" za legalizacijo bivanja

Vprašanje: Nekdo mi je rekel, da veliko število inozemcev, ki so prišli nezakonitim potom, morejo uravnati svoje bivanje s pomočjo posebnih postav, sprejete od kongresa prav njim, poedincem, v korist. Jaz sem inozemec, ki ne more postati ameriški državljan, dasi sem tukaj več kot dvajset let. Ali je to res glede teh "privatnih zakonov"?

Odgovor: V izrednih slučajih, ki vsebujejo posebne težkoče ali ločitev družin, kongresniki od časa do časa predlagajo posebne zakonske predloge (bills), s katerimi se proglasi prihod dotičnika zakonitim. V zadnjem času se take predloge natančno

Charles R. Rice, direktor čikaških klavnic, v katerih je unija CIO oklicala stavko in zmaga.

preiskujejo. Tekom zadnjega zasedanja je bilo vloženih približno dvesto takih privatnih zakonskih predlog, ali le dvajset jih je bilo končno sprejetih. Vse druge niso prišle niti do glasovanja.

Prišel je pred kratkim, pa je že padel na breme javnega dobrodelstva

Vprašanje: Neki mladenič je prišel v Združene države pred desetimi meseci. Živel je pol leta s stricem, ki mu je bil poslal potrebni "affidavit of support." Ta stric ga noče več vzdrževati. Ali se more strica prisiliti, da ga vzdržuje? In ker mladi mož ne more dobiti službe, sme zaprositi za javno pomoč?

Odgovor: "Affidavit of support" je bolj moralna dolžnost kot zakonita odgovornost, kajti po obstoječih zakonih je človek obvezan vzdrževati le ženo, nedoletne otroke in postarne starše, ne pa drugih sorodnikov. Ni zakonitega načina, da bi kdo

mogel prisiliti strica, da vzdržuje nečaka. — Ako bi ta mladi mož iskal oziroma dobil javno podporo, on bi postal "public charge" v zmislu priseljeniškega zakona in to bi po navadi imelo za posledico deportacijo v rojstni kraj. — FLIS.

VAŽNO ZA VSAKOGA

KADAR pošiljate denar v stari kraj; KADAR ste namenjeni v stari kraj; KADAR želite hoga iz starega kraja:

KARTE za vse izlete

Potniki s našim posredovanjem potujejo najceneje in zadovoljno. Denarne pošiljke izvršujemo točno in zanesljivo po dnevnem kursu.

V JUGOSLAVIJO	V ITALIJO
100 Din..... 22.50	100 Lit..... 65.50
200 "..... 45.50	200 "..... 129.00
300 "..... 72.50	300 "..... 193.50
400 "..... 114.00	400 "..... 277.00
500 "..... 161.00	500 "..... 410.50
1000 "..... 322.00	1000 "..... 821.00
2000 "..... 644.00	2000 "..... 1642.00

Navedeno ceno so potrjene spremembe, kadar je kurs. Pošiljamo tudi denar brezjavn. V vašem lastnem interesu je, da pitite nam za ceno in pojasnila

SLOVENIC PUBLISHING CO.

(Glas Naroda—Travel Bureau)

216 West 18 st. New York, N. Y.

ZA BOŽIČ V JUGOSLAVIJO

Zadnji izlet za praznike

preko

JUŽNE PROGE

"The Sunny Side of the Atlantic"

Preko Geneve—15 ur do Jugoslavije

REX ... 14. decembra

Redna plovba v vašo domovino

VULCANIA - SATURNIA

Direktno v Jugoslavijo 21. januarja in 25. februarja

REX - C. DI SAVOIA - ROMA

Preko Geneve 14. dec., 4., 7., 14., 21. in 28. januarja

Za pojasnila obrnite se na pooblaščenega agenta, ali na urad:

Italijanske Linije, 333 N. Michigan Ave., Chicago, Ill.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in pristoje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine ki eni naročnik. List Prosveta stane za vse enake, za člana ali nečlane \$6.50 za eno leto naročnine. Ker pa člani plačajo pri assessmentu \$1.50 za tednik, so jim to pristoječe in naročniki. Torej sedaj ni vročka, reči, da je list predrag za člana S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdr. države in Kanado \$6.00	Za Cileto in Chicago je \$7.50
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 6.50
2 tednika in..... 8.00	2 tednika in..... 11.00
3 tednike in..... 12.00	3 tednike in..... 16.50
4 tednike in..... 16.00	4 tednike in..... 22.00
5 tednikov in..... 20.00	5 tednikov in..... 27.50

Za Evropo je..... \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vrsto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snižati datum za to vrsto naročnika.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vrsto \$.....

1) Ime..... Čl. družina \$.....

Naslov.....

Ustanovite tednik in vs priglasite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2)..... Čl. družina \$.....

3)..... Čl. družina \$.....

4)..... Čl. družina \$.....

5)..... Čl. družina \$.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

Ženitna ponudba

"Vse na tem svetu," je dejal nezasišano bogat gospod Panajou, "ima svojo ceno. Na primer: ženske. Spoznal sem že mnogo žensk, skromne in razpisne. A jaz se ne pustim izkoriščati, ne preceenjati. In zato sem se z vsako vselej zedinil za isto ceno: za ljubko, udobno trisobno stanovanje in za rento."

"Motite se, gospod Panajou," je dejala Marija Mercierjeva, "vi niste spoznali različnih žensk, temveč zmerom ene in iste: takšne, ki se dajo kupiti."

"Ne verjamem, da bi bile še drugačne ženske na svetu," je menil gospod Panajou, medtem ko je vstal: vsaj zame ne."

Poslovil se je in šel k zadnji mizi, da bi knjigovodji, ki je sedel za njo, nekaj zanimivega povedal. Danes so namreč vsi namršenci njegove velike trgovine njihovi gostje. Na svoj rojstni dan prireja gospod Panajou za svoje uslužbenice vsako leto nekakšno domačo zabavo; pri tej priložnosti sme vsakdo naravnost povedati, kar ima na srce. Med njegovimi uslužbenci je res nekaj šaljivcev, ki mu po ovinkih povedo marsikatero bridko resnico. Vendar pa na splošno možki le težko pozabijo na privrženo spoštovanje, je ženske povedo prav vse, kar mislijo. Marija Mercierjeva je, na primer, prav dobro razumela, da je bila na videnje nepomembna opomba o ženskah, zanjo po ovinkih izražena ljubezenska ponudba. In gospod Panajou je prav dobro razumel, da je njen edo-

vor po ovinkih pomenil odklonitev...

Drugi dan pa ni bil več gospodarjev rojstni dan, ne več praznik in ne več dan svobodnega govorjenja. Spet se je pričela težka služba; strogi šef je z resnim obrazom nadzoroval prodajne prostore svoje velike trgovine; poklical je ravnatelja osebja: "Nastavil sem novo moč — morebiti bi jo uporabili v oddelku za klobuke?"

"Gospod Panajou, gospodična Mercierjeva popolnoma zadoščata..."

Šef mu je segel v besedo: "Nastavite jo namesto gospodične Mercierjeve."

Potrta je Marija sprejela odpoved. "Kaj sem neki zakrivila?" se je obupano spraševala.

"Višje naročilo," je obžalovala dejal ravnatelj.

V svoji razdvojenosti se je Marija prijavila pri gospodu Panajouju. Takoj jo je sprejel. Naročil je celo, naj ga ne motijo.

"No," je začel, "kaj mi imate lepega povedati?" To je rekel do brohotno, kakor je govoril vselej, kadar je govoril s svojimi uslužbenci. Takrat pa njegov glas ni mogel čisto skriti zadrževanega razburjenja.

Marija ga je požorno pogledala. To ni bil strogi, vsegomočni šef, ki svojevoljno daje in jemlje kruh, temveč čisto navaden človek, ki mu je bila ona všeč in ki mu je sleherna stvar dobro došla, samo da uveljavi svojo voljo. A v teh nekaj minutah nemotnega razgovora je bila ona nedvomno mogočnejša. Vzela je cigareto, ki jo ji je bil ponudil,

sedla v naslanjač in prekrizala noge.

"Gospod Panajou," je porgljivo dejala, "ali je moja odpoved vaša dogovor?"

"Vsekako, gospodična Mercierjeva."

"Gospod šef, skrbeti moram za svojo staro mater!"

"Prosim, nič vam ne branim."

"Ne, gospod Panajou! Denar si hočem služiti samo z delom."

"To ste tudi dokazali, ko ste bili uslužbeni v moji hiši, čeprav bi ženski na vašem mestu tega ne bilo treba. Vendar pa mislim da bi svoj poklic takoj obesili na klin, če bi — prišel pravi. Na žalost pa se mi zdi, da to nisem jaz. Zelo mi ugajate in veliko mi je do vaše družbe. Uveljaviti hočem svojo voljo."

"Rada bi vedela, kako boste začeli?"

"Vse sem že uredil. Odslej ne boste več v prodajalni klobukov, temveč v mojem tajništvu. To je lep napredek in ima za vas samo eno slabo stran, namreč to, da me boste morali ves dan gledati."

Marija se je hitro znašla pri novem delu. Njena glavna naloga je bila, sprejemati obiske in biti navzoča pri sejah. Če se je v začetku bala, da bo gospod Panajou napeljal pogovor na zasebne zahteve, se je bila pošteno zmotila; bil je hkrati prijazen in ljubezljiv, ne da bi omenil samo z besedico kaj zasebne.

Dobila je vpogled v njegovo razdelitev dneva in s tem v njegovo življenje in je videla, da je obžalovanja vreden možak, vključ vsemu denarju osamljen.